

НИКОЛАЙ ХАЙТОВ
МАГЪОСНИКЪТ ОТ БРЕЗЕ

chitanka.info

Още като се хлопна вратата, завих се презглава и се престорих на заспал: в хотел, а особено в хотел като девинския, винаги може да се случи съпасажерът да е попийнал, гръмогласен, словоохотлив и да ти отнеме най-добрите часове за сън.

Когато влезе, той дишаше тежко. Не беше твърде млад, щом като петнайсетината стъпала до втория етаж го бяха изморили. Тупнаха подковани обуца, щракна се ключът на лампата и леглото изскърца. Доста полежа неподвижен, но когато вече се канех да се извърна, една въздишка се откърти от гърдите му, изпърха с оловени криле и увисна в полумрака на хотелската стая не въздишка на облекчение, а вопъл на човек, уморен или съсипан.

Обвея ме студеният полъх на смътна тревога. Обърнах се към леглото му и при оскъдната улична светлина, която проникваше през тесните старомодни прозорчета, забелязах оставени на масата шарен пояс и чалма.

Непознатият разбра, че съм буден.

— Да не ти попречих? — попита той.

Гласът му беше топъл и приятен, с кадифена мекота и странно приглушен, като че ли беше викал преди това до изнемогване.

Вгледах се в чалмата, дори малко се изправих. Да! Това беше дебело навита бяла чалма, небрежно оставена върху пояса. Доловил недоумението ми, собственикът ѝ неловко пошавна и кимна към чалмата, като да искаше да завърши вече започнал разговор:

— Свърши се и нейната!... Утре заран ще си купя гугла с кожени капаци, пък чалмата — в пояса. Ако не си видял ходжа с гугла, ела утре на чаршията да видиш! — тихо добави той, засмя се, но смехът му секна изведнъж и в стаята настъпи дотеглива тишина.

„Ходжа с гугла“... това можеше да разсъни и смъртно заспал. Попитах откъде е.

— От село Брезе. Викат ме Асан Реджепов — ходжата. Викаха ме... днеска до пладнина, докато мюфти Али ме отписа от тефтера. Въртя ме тоя Али, мъчи ме и с хубаво, и с лошо, скуба си брадата и на края се умори. „Върви, кай, в джендема с тая дебела глава. С такъв като тебе — кай — не човешка дума, а — с топуза, поглава!“ Побарах го тогава за брадата и ако не бяха ни разтървали...

Ходжата се разшава и тежко задиша.

— Да не те удари?

— Удари ли ме, ударих ли го — от това не ме боли. Друго ме боли мене... без топуз, само че е въздлъжко за разправяне, пък на тебе комай ти се спи.

Уверих го, че съм се вече разсънил.

— Нека да събера душа! — рече той, заопипва около себе си, драсна кибрит и запуши. Огънчето блесна в шепата му и макар и за минутка, видях лицето му — широко, брадясало, с ръбато чело и дълга, по всяка вероятност прошарена брада.

— Да си събера душа — повтори Асан ходжа и като всмукваше лакоми глътки от дима на цигарата, заразправя: — ... Не само аз: дядо ми, чичо ми — все ходжи са били. Предавали са си корана, дето се вика, от ръце на ръце, докато падна в моите... Сменяваха се министри, околийски началници — аз си бях все ходжа. Царя изпъдихме, боята сменихме... хаваната сменихме — пак си останах ходжа. Никой не ме е ни питал, ни закачал защо съм ходжа, напротив, на тримата наши, брезките ходжи станах най-главен, по нашему — атип. Макар че другите бяха по-стари, сложиха ми ги под коляно: едно, че съм поучен, и друго — случи се един късмет — един ходжовски късмет, — та ми излезе по-голямо име.

Една вечер, тъкмо се прибрах в къщи, на вратата похлопа едно дете и ме повика да отида у съседите. Там заварих мъж и жена от Лисково, познаваха се по шарилката на торбите. Жената по фередже, а мъжът, гледай мене — пиши него, около шейсет и две-три години. Не говореше той, а жената: „Ходжа, ходжа, ти баща, ти майка...“ и заразправя, че едничкият им син се вкелешил да се жени за една уж размомена. Карали се, до бой опряло и като не помогнали кавгите, дошли при мене да вържа на момчето муска, да не се жени за размомената, ами да вземе оная, дето на старите била на сърце. „Добре, казвам, ще туря душа на мъка, дано до утре да направя магията.“

Върнах се у дома, отпрах му един сън, лежах и на другия ден до мръкнало, че станах, та им вързах една муска: листче с две корански лакърдии, три косъма от котешка опашка и парче сапун. Заръчах им да му я зашият в елека и им показах една звездица: „Ей тая като залезе, ще покриете сина ви с елека и каквото искате — ще стане!“

Вързах магията, но и аз съм от севда патил, та зная, че разлъката не е лесна, и все бях нащрек: чаках да дойде лисковецът да си поиска

парите, дето ми плати за муската. И наистина, един петъчен ден дойде: само че не за парите, а да ме кани на сватба — превило врат момчето да се жени за тая, дето искал баща му.

Какво бе шавнало в главата на оня поразеник — не зная, но пристанал. Баща му беше касапин и купуваше и продаваше кое бравчета, кое шилета и кози, обиграваше селата чак от Персенк до Шабаница и къде как минал, уж все на ухо — разправял какъв учен ходжа имало в Брезе. И като рече тоя сбутан народ: ха при ходжата магесник, струпаха се като овце на кърмилото. Един имал таласъм у дома — да съм го пропъдел, на друг момата креела и вехнела — лек да съм намерил, мъж оставил жена си — да съм ѝ го върнел. Чак от Скалино дойде една жена да съм ѝ вържел муска на градината, за да не я заплавя реката.

Много идваха при мене, но най-вече болните, за лек. Ама ще кажеш: болните не се ли сърдеха, не се ли връщаха да си поискат парите, като не хване магията? Тия, дето и без магия са имали здраве — не се сърдеха, а умрелите — не се връщаха. И в корана е казано: „Ще стане това, дето е от аллаха писано“. Пък ние, ходжите, хиляда пъти сме го повторили, та знаят и неродените, че на ходжата му е работата да се моли, на аллаха — да я свърши. Ако я свърши — свърши, ако не — аллахова работа.

Та щях да съм си ходжа до гроб, ако не беше се случило, дето викат нашенци — кърт да види слънце. И какво слънце! Жулна ме не в лицето, а право в сърцето...

Асан ходжа млъкна и аз чух в полуздрача учестеното му дишане. Присегна към прозореца да го отвори и в стаята се втурна изведнъж напоената с минзухарен аромат студена свежест на раннопролетната нощ.

— Нека да ни близне хладовината — рече той. — Свикнал бях у дома винаги да спя навън. Търколя диканята под навеса, метна козяка и — готов одър. Звездите те приспиват, вятърът ти повява, пилците попяват... стига да имаш сърце за спане. А пък аз от някое време, да ти кажа, не смея да затворя очи. Затворя ли ги, и ми се явява оная сиромаш-невестица от Скалино. Себерина я зовяха, а може да е била Фатмина или Сайфина — за такава работа, за каквато тя дойде, хората не си казват имената. Доведе я оная същата, дето ѝ вързах муска да ѝ не заплавя реката фасула. „Водя ти, кай, ей сва детище, да му вържеш

една муска, да я не срещат лоши очи, ако я срещнат, да я не виждат. Можеш ли?“ „Че как да не мога — рекох. — Реката укротих, та едни очи ли ще ми се опрат? Нека са лоши, змийски ако ще да са, вържа ли муската — посестримата ти от нищо да не се бои. След два часа елате да си приберете аманета!“

Доведената започна да бърка в пазвата за пари, ама не намери. Уплаши се комай, че ги е загубила, затършува насам-натам и като се опитваше, смъкна ѝ се покривалото и я откри... Такова нещо, агов, не се ражда под път и над път, а роди ли се — не е за хубаво. То не бе направено от кокал и месо, а от прясно мляко и трендафил. Едно издължено личице като на иконка, едни устинки — с пара разрязани, едни руси плитки, като ръката ми дебели, а очите — очите ѝ не от тоя свят, а бисери, зачудени, сякаш в роса оплакнати. Сини ли, зелени ли бяха — не помня: да сме се гледали, докато преброиш до три, сетне пак се обидули и тръгна да излиза. Нито ми даде пари, нито ѝ поисках.

Тръгна си, но преди да прескочи прага, кой дявол ме накара — повиках я. Не за лошо! Случвало ми се е да седя на нивата в лятна жега. От нийде вятър, нито облак, а току изведнъж — близне те от невидена страна хладинка като с езиче и... пак си е жега. Та и с мене: подпря ме един незнаен вятър от невидена страна и я повиках да отрежа свитка от косите... за магията. Защо ми беше тая свитка — не знам. Перце от облак! Издухал го вятърът, посинил небето, но перцето седи в мешинената кесия под възглавницата, попогледаш го, погалиш го и разбираш, че имало е и жега, и облак..., че не е било сън.

Събеседникът ми се закашля с остра тютюнджийска кашлица, която внезапно връхлетя и го задави. Без да става, той хлопна прозореца и някое време остана неподвижен. Почиваше си, а може би съзерцаваше... белия облак.

От двукатия дом през улицата отсреща долетяха звуци на цигулка. Някой солфежираше: „си-ла, си, ла-а-а, си, си ла-а-а“ — опипваше боязливо тоновата стълбица и не смееше да стъпи ни нагоре, ни надолу. Не бързаше и Асан ходжа. А може би — не смееше.

— Сетне, аго Асане?

— Сетне светна се и тресна аго ти Асана поглава — въздъхна той. — Една ли, две ли недели бяха минали, не съм ги броил, рекна се един ден в селото, че Емин Ежов от Скалино съсякъл жена си с брадва. А бях чувал от градинарката, че зовеше Себерина „Ежовице“.

Цял ден ходих като слънчасал. На другия ден нещо ме ръгна в хълбоците и се дигнах уж тръвни пчели да купувам, та право в Скалино, да разбера, да видя. И разбрах: мъжът ѝ, двацет и две години по-стар от нея, я заварил с любовника ѝ в плевнята. Намерили я сетне възнак, с разцепена глава и лява ръка в пазвата. Държала муската... Надявала се да я не видят злите очи, да я не стигне брадвата.

Тъй повехна стръкчето.

И тогава, агов, излезе кърт на слънце! Излезе, огледа се и видя, че той е прегризал на повехналото стръкче корена. А господ знае едно ли стръкче е било. През ръцете ми не един и двама са минали... Минали и заминали.

Как съм се върнал в село, не помня: цепил съм през горите и скалите — все без път. Беше ме страх да ме не срещнат хора. Мислех, че ако ме срещнат, ще се юрнат подире ми с камъни: „Дръжте го тоя, дето умори женицата!“ Не знаех, че страшното не е в хората, а в мене си.

Стигнах в село изподран като листница, съсипан, пребит. Постелих си пак на диканята и легнах да спя, но тоя път сън не дойде; подпряла ме една корава буца извътре... боде. Извръщах се как ли не — и възнак, и на корем, и наляво, и надясно — търкаля се и буцата като в празно буре и ломи сърцето, та ми се доплаква: „Ако аз в кърточина съм се раждал, та не съм виждал тръндафил ли, жито ли, божури ли вехнат по дирите ми над земята, аллах не видеше ли? Защо не изви ръката ми, когато давах на невестицата гнила патерица да се подпира? Защо не ме преби с камъни? Защо не светна със светкавица да ме изгори, ако беше справедливият аллах, комуто шейсет и две години съм правил метани, та коленете ми ръб са хванали? Защо?“

Призори чак ми дойде дрямка, а с дрямката и Себерина. Поплави се, като да крепеше на главата си ябълка, спря и се наведе. Коснаха се плитките ѝ до врата ми, пухкави, като с варак излъскани, дъхави и меки, и — в съне няма срам — посегнах да ги помилвам. Тогава там, където правата бяла пътечка на главата делеше косицата ѝ одве, напипах... раната. Дръпнах се, но плитките ѝ, усукани около врата ми, започнаха да ме душат. Замучах като говедо, замятах се и чак като прихлопна чутурата ми в калдъръма, дойдох на себе си. И вече не

клепнах. Ни тая нощ, ни другата. Хора идваха, говореха и си отиваха, ама защо идваха и какво говореха — колкото знаеш ти, толкова и аз.

Омачка ме недосъницата и станах като помет — оная парцалената, дето нашите жени омитат фурните, — беше ми все едно жар ли ще мета или ще ме давят в кофа.

На третия ден не ме сдържа и тръгнах да викам аллаха от Бъзов камък да го питам!

Бъзов камък е високо, в гората. Побих се на средния чукар и бясно поревах да слезе, да си видим сметките. Такива думи му издумах, че ако имаше аллах, от Асан ходжа прахолинка нямаше да има. Пенех се, псувах, проклинах, та и небето чак се разсърди: затрещяха гръмотевици, засвяткаха светкавици и лисна дъжд като из ведро, та изпра и калта под ноктите ми...

Там, на канарите, дочаках вечерта. Спря дъждът, изясни се небето, но аз не станах. Мислех и премислях цяла нощ, докато сутрешният яснец избистри главата ми и аз реших да се разоставим с аллаха и да се разхожда. Не исках вече да влизам в кърточината и да преяждам корен след корен за по десет лева. Не исках да си дера гласа от минарето на вятъра!

И тогава, агов, стана чудо: зашумоляха пак дърветата, пропяха пилците, огря ме слънцето сутрешно и ме тъй приспа, че отворих очи, когато две копрали му артисаха до заник.

Тая заран дойдох при мюфтията и му казах, че искам да ме уволни. И щеше да се е свършило мирно и тихо, ако брадатият не беше се развикал, че съм щял на стари години гладен да умирам, че на другия свят щели на подница да ме нажижат и още не знам какво си.

Само че и аз съм от ония биволи, дето, закачат ли оралото, не спират, ако ще, на трески да стане. Съмне ли — връщам се в село! Ще се кача на минарето и ще извикам оттам, че Асан ходжа не ще да е вече ходжа. Поврага молитвите, рамазаните и курбаните, аллахът и пророкът му! Не ща да мигам вече на слънцето и да гледам хората в пъпа!

Асан ходжа млъкна и повече не се обади. Прозорецът беше отдавна прибелял. На горния му десен квадрат вече се открояваше ябълкова гранка с пиле върху нея — едно червеношиесто пиле, което чуруликаше своята предутринна песен с такова опиянение и захлас, като че посрещаше ден първи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.